

АГЕНЦИЈА за ЕНЕРГЕТИКУ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Ljubo Maćić

TRŽIŠTE ELEKTRIČNE ENERGIJE – USLOVI I PERSPEKTIVE

ELEKTRANE 2010

VRNJAČKA BANJA, 26 – 29. 10. 2010.

Uslovi za otvaranje tržišta - sadašnje stanje

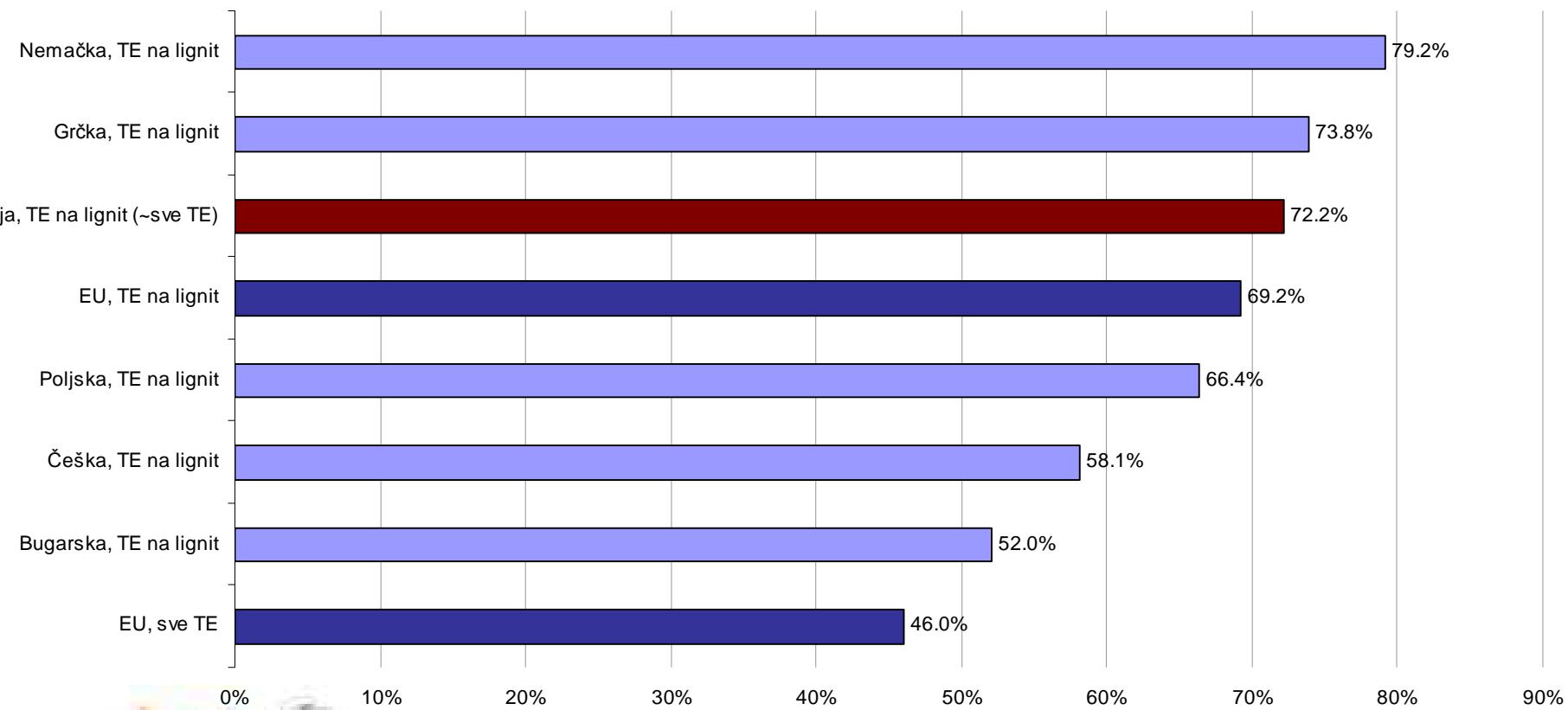
- Ponuda EPS-a je danas uglavnom dovoljna da pokrije potrebe tarifnih kupaca,
- 45 trgovaca ima licencu za trgovinu električnom energijom,
- Prekogranični prenosni kapaciteti se dodeljuju po javnoj, tržišnoj proceduri i omogućavaju promet znatnih količina električne energije i integraciju u regionalno tržište,
- Svi potrošači, izuzev domaćinstava, imaju pravo i mogućnost da biraju snabdevača, preko 45% tržišta – **nema interesa**
- Cene korišćenja prenosnog i distributivnih sistema su regulisane i objavljene,
- Tehnička pravila za korišćenje prenosne i distributivnih elektromreža su u primeni,
- JP Elektromreža Srbije je dostavila Agenciji Pravila rada tržišta električne energije. Još se moraju dorađivati. Do tada bi se, u slučaju potrebe, za snabdevanje kvalifikovanih kupaca za balansiranje mogla koristiti privremena pravila.
- **Nije urađeno pravno razdvajanje distribucije el.energije od trgovine na malo.**
- Dakle, proizvodnja EPS-a je već izložena mogućoj konkurenciji.

Uslovi za otvaranje tržišta

- priprema se novi Zakon o energetici
- Svi kupci izuzev domaćinstava i malih kupaca izlaze na tržište,
- Domaćinstva na tržištu od 2015.
- Evropska komisija insistira da se ukidaju regulisane cene energije; ostaju regulisane cene mrežarina i rezervno snabdevanje za one koji ostanu bez snabdevača
- Pouka iz gasnog sektora Srbije – i kupci i snabdevači se moraju dobro pripremiti za tržišne uslove.
- **KAKO BI EPS MOGAO PROĆI NA TRŽIŠTU?**

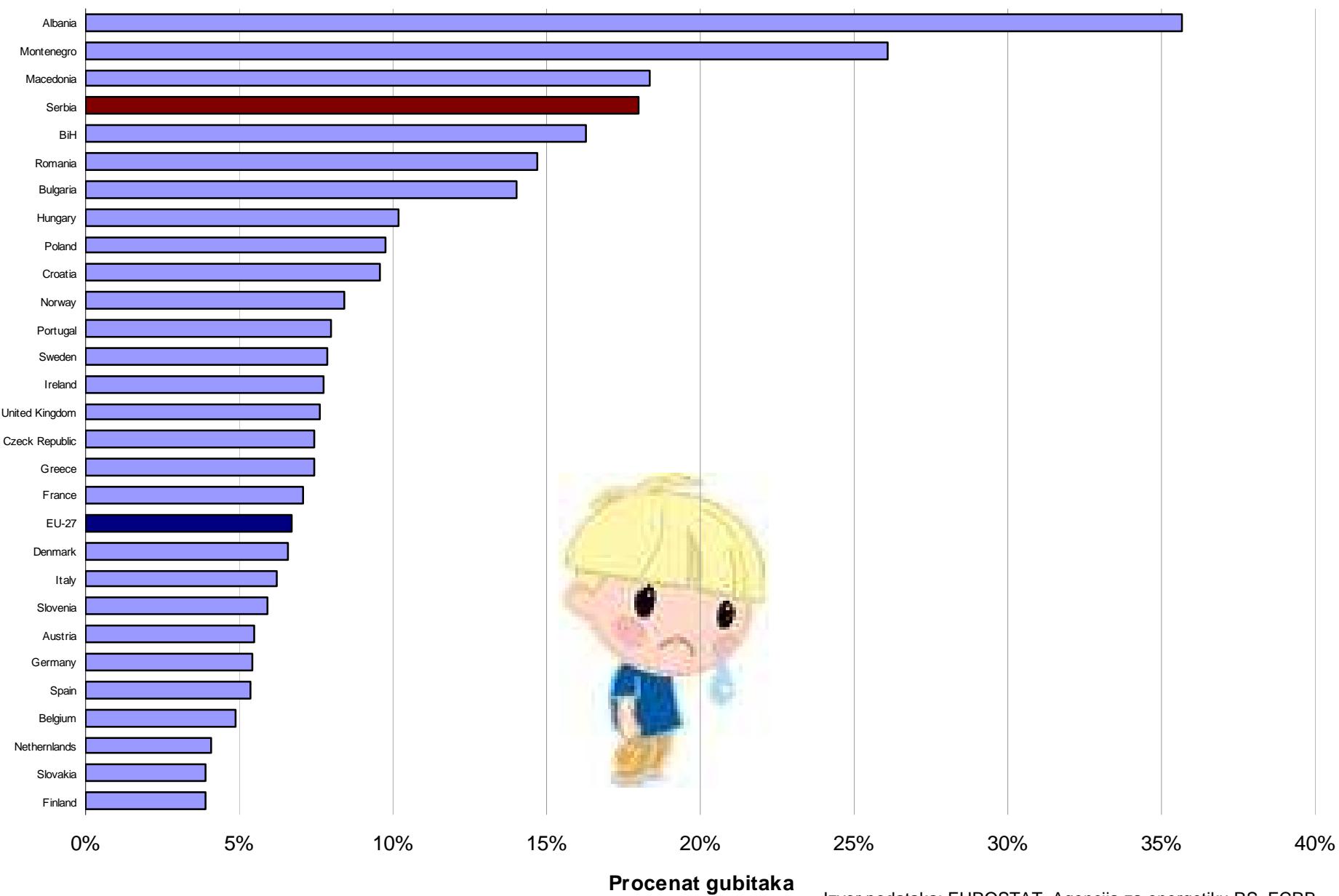
Korišćenje kapaciteta u termoelektranama

Srbija: podaci za 2009, ostali: podaci za 2007. godinu

Izvor podataka: EURELECTRIC, Agencija za energetiku RS, EPS

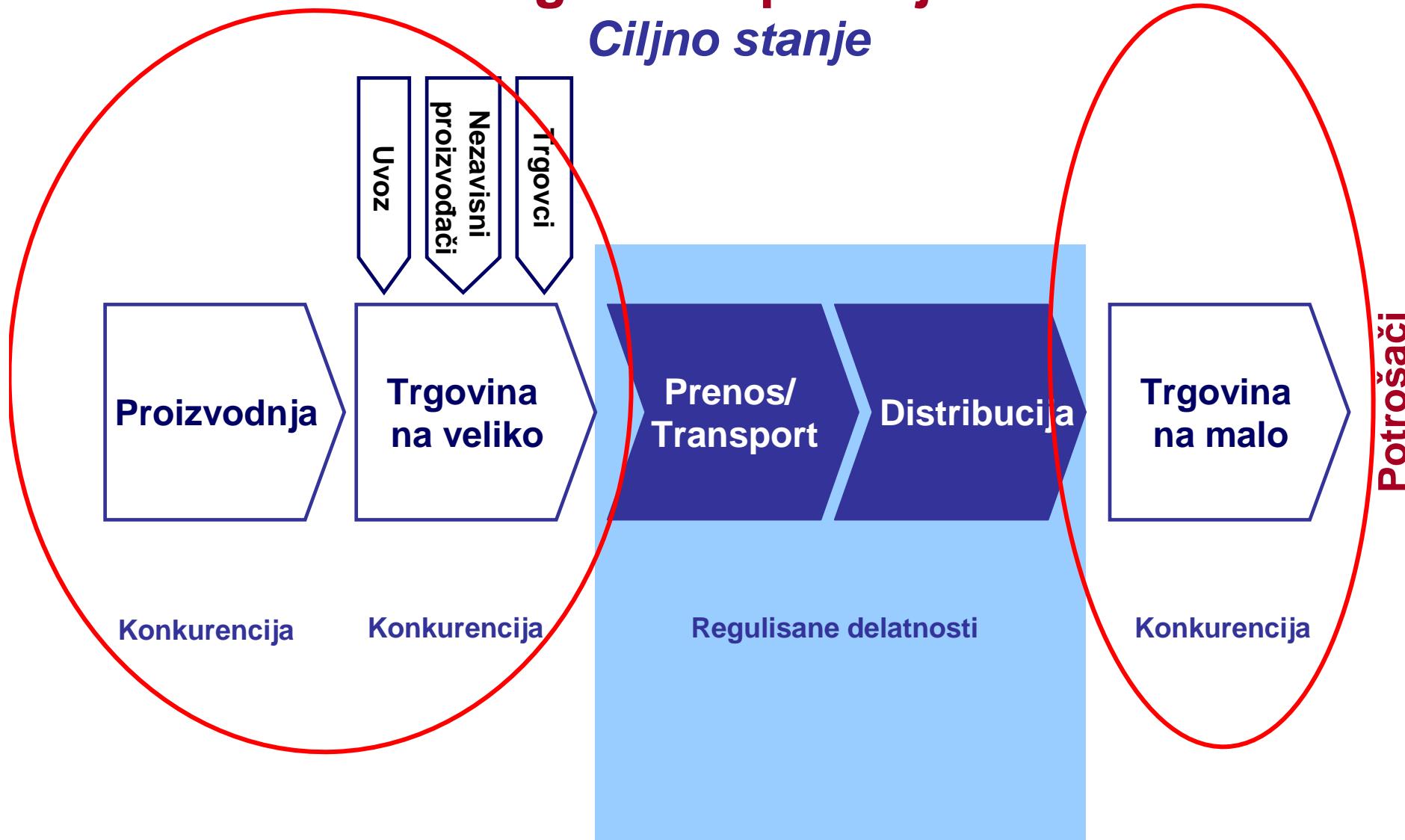
Gubici u distributivnoj i prenosnoj mreži u 2008. godini

Izvor podataka: EUROSTAT, Agencija za energetiku RS, ECRB

Razdvajanje energetskih mreža od proizvodnje, trgovine i prodaje

Ciljno stanje

Osam evropskih regionalnih tržišta električne energije

Baltic

Northern

Central-West

Central-East

Central-South

South-West

France-UK-Ireland

South-East

Evropska komisija: nacionalna tržišta su mala
da bi se razvila konkurenčija
– ide se na regionalna, pa panevropsko tržište

Dinamika formiranja tržšta električne energije na veliko u Jugoistočnoj Evropi (draft)

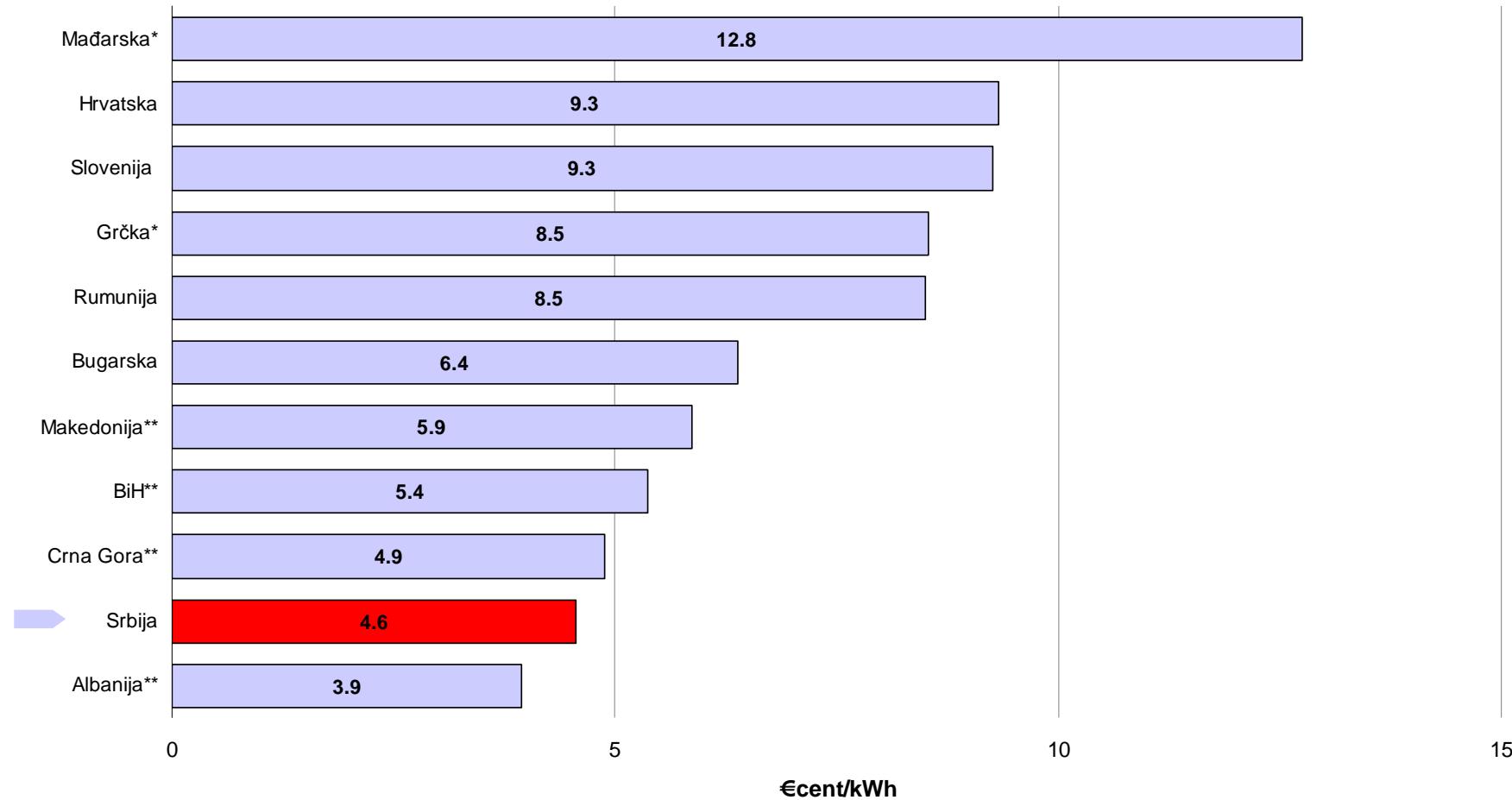
ID	Task Name	Start	End	2009				2010				2011				2012				2013			
				Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1.	Acceptance			Fri 29.10.09	Fri 19.12.09																		
2.	Review internal report			Fri 29.10.09	Fri 20.11.09																		
3.	Acceptance of market design			Fri 19.12.09	Fri 19.12.09																		
4.	Project establishment			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
5.	Select Project Manager			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
6.	Establish detailed project plan, budget, and financing plan to SEE Regional Grid by Fri 26.02.10			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
7.	Approve project plan, budget and financing (PHLO&MC)			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
8.	Report project readiness from each CEN/TA member			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
9.	Altisgrid-off loading			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
10.	Regional Activities			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
11.	Status Reporting to PHLO - Bi-monthly July and December			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
12.	Establish SEB market framework			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
13.	Outcome SE 003 - Guidelines on Grid Planning or Electricity Balancing Markets			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
14.	Outcome SE 003 - Guidelines on Grid Planning or Information Management and			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
15.	Establish SEE Guidelines for Market Monitoring/Market Surveillance and Transparency			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
16.	Establish guidelines for SEE stakeholder agreements			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
17.	Appraisals			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
18.	Approval of SEE guidelines Phase I and Phase II PHLO			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
19.	Approval of necessary harmonization for Phase I and Phase II SEE			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
20.	Approval of necessary harmonization for Phase II SEE			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
21.	Legal			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
22.	Agreement between SEE TSOs			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
23.	Agreement between SEE TSOs			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
24.	Agreement between SEE TSOs			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
25.	Procurement implementation			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
26.	Procurement sub-project			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
27.	Development of procurement specification			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
28.	Requirements specification study			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
29.	Market analysis			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
30.	RFI			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
31.	RFI			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
32.	Initialisation			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
33.	Assistance bidding			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
34.	Training			2009-09-09 - 2009-09-09				2010-01-01 - 2010-04-01				2011-01-01 - 2011-04-01				2012-01-01 - 2012-04-01				2013-01-01 - 2013-04-01			
35.	Operational organization start-up			20																			

Koliko plaćaju električnu energiju veliki kupci u regionu?

Cene električne energije za industriju u regionu

Bez taksi I PDV - Prva polovina 2010.

Tipski potrošač: godišnja potrošnja 500 do 2000 MWh, za Srbiju 500 kW snaga i 2000 MWh god. potrošnja. Kurs 1€ = 99.91 din

* druga polovina 2009.

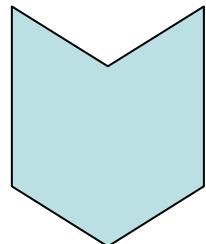
** cela 2009. industrija, svi potrošači, prosek

Izvor: EUROSTAT, Agencija za energetiku RS, ECRB

Koliko je otvaranje tržišta u interesu kupaca u Srbiji? Kratkoročno/dugoročno?

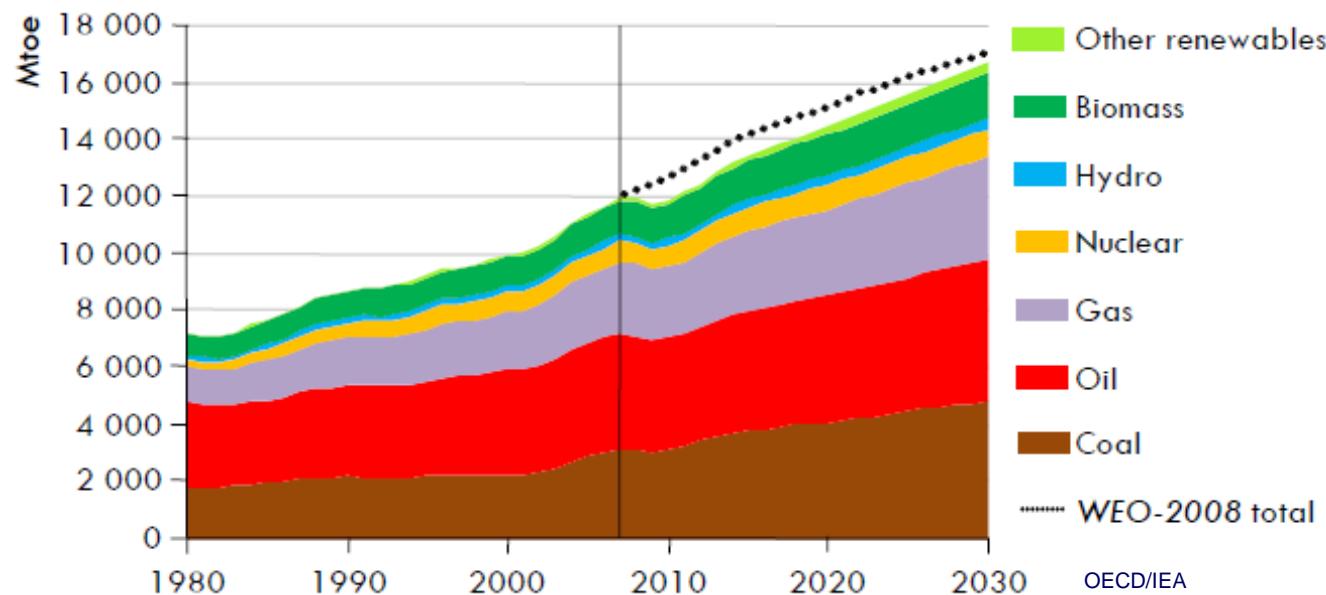
EPS

2/3 električne energije iz lignita

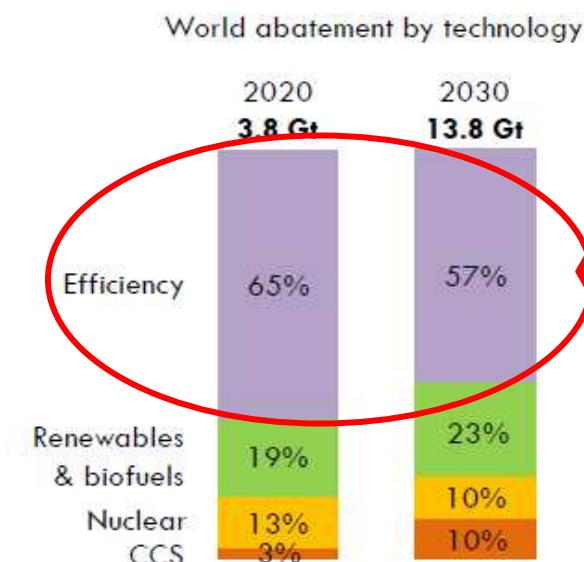
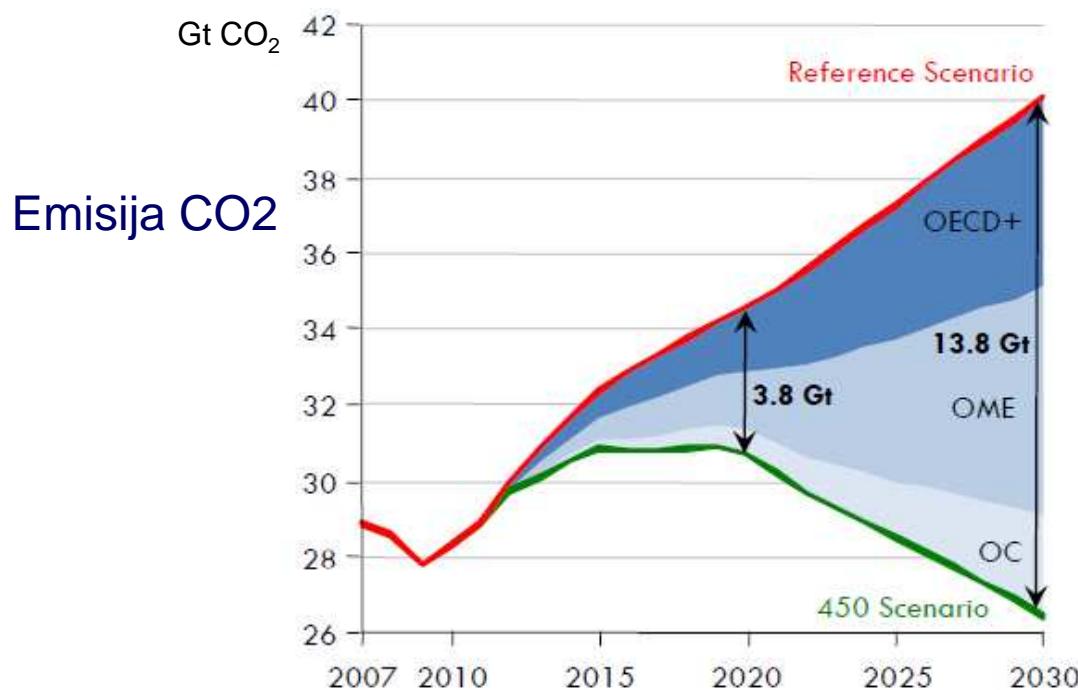

Šta nas čeka u budućnosti?

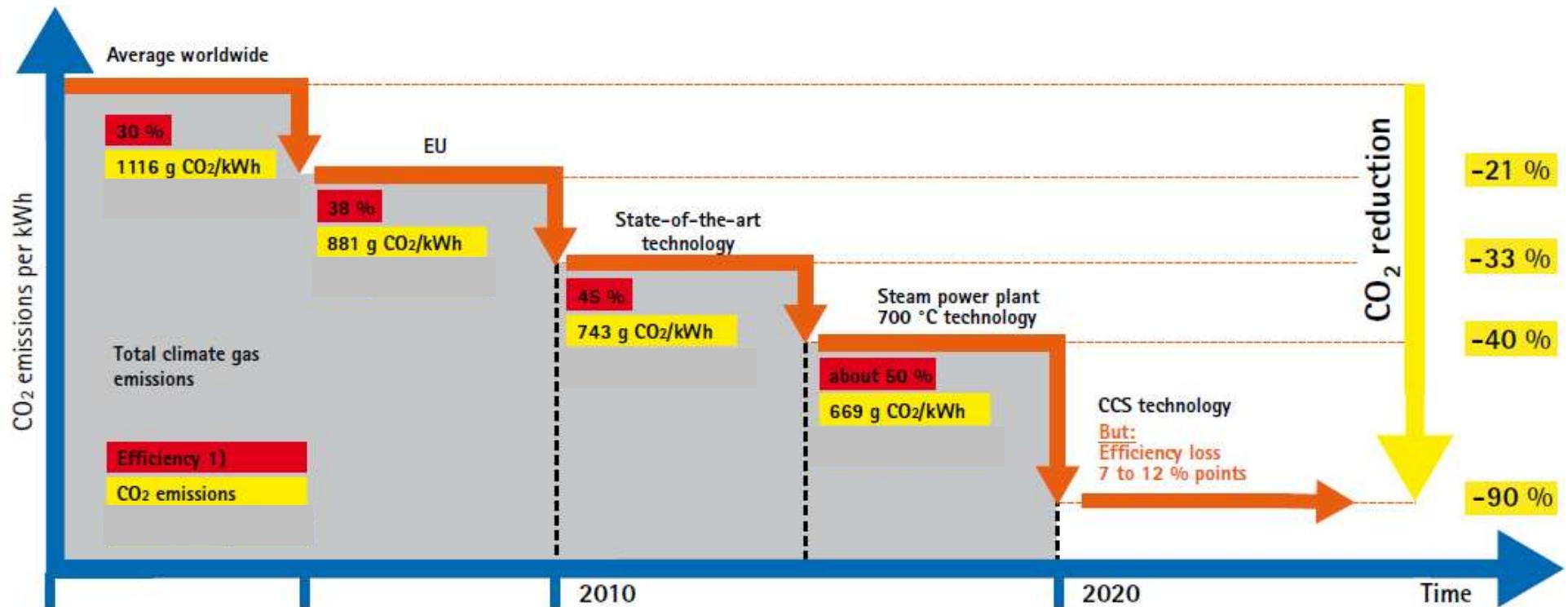
Klimatske promene

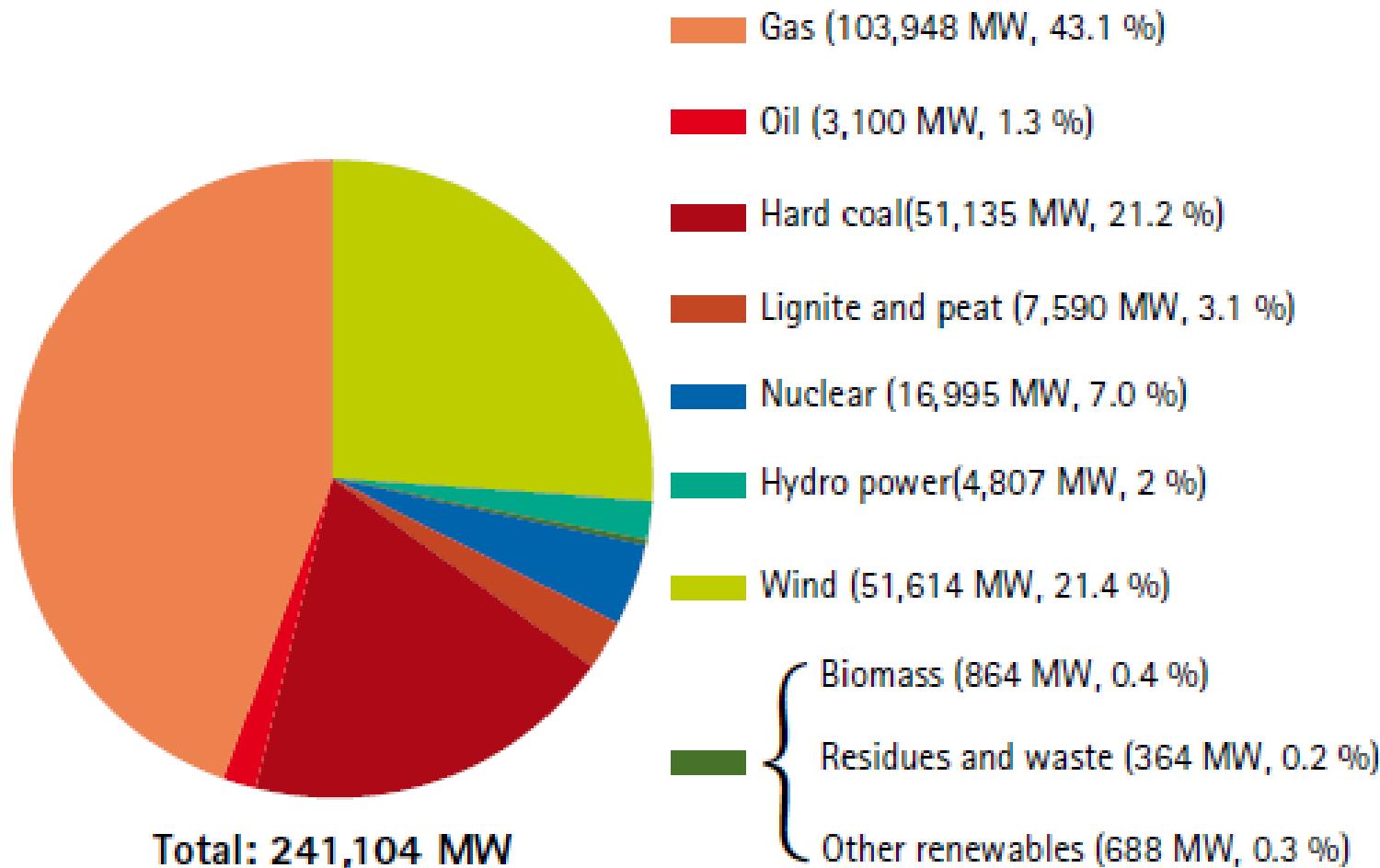
Prognoza potrošnje energije u svetu

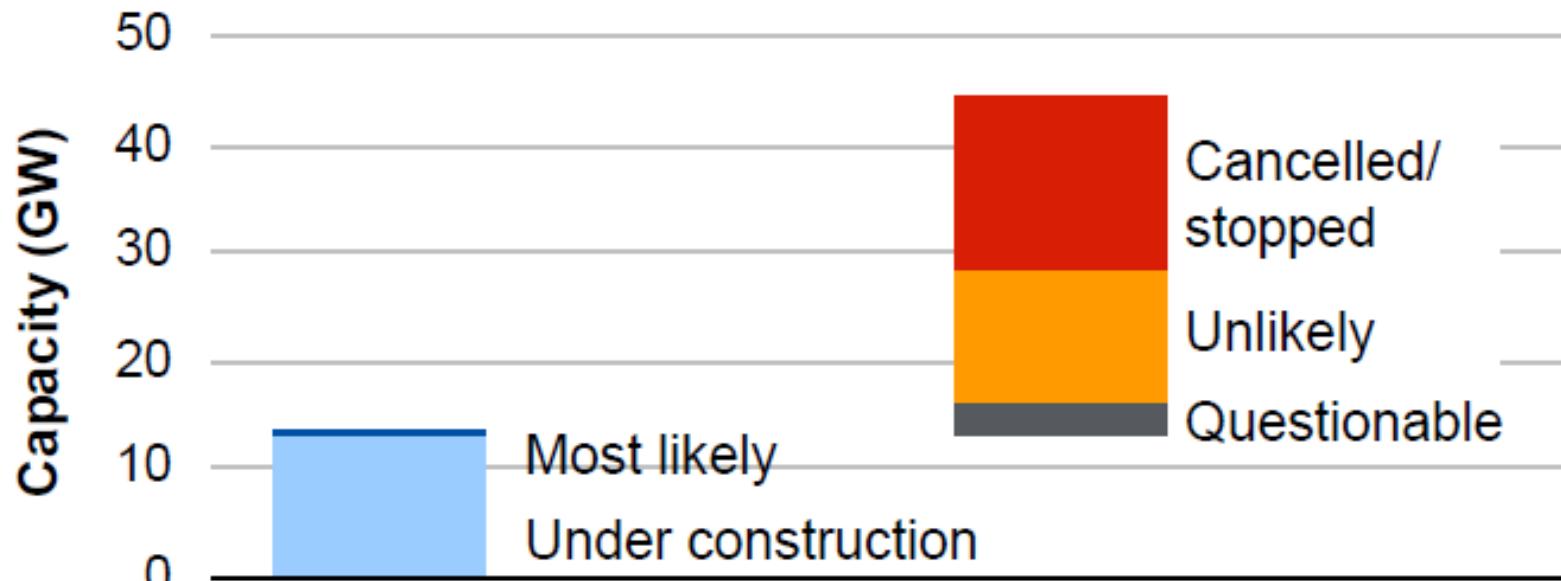
Kako održati ulogu uglja u proizvodnji električne energije?

Kakve elektrane će se graditi u Evropi do 2020?

Posledice svetske finansijske krize: status projekata novih elektrana u Nemačkoj

Source: RWE, February 2010.

Predviđanje budućnosti u energetici nikada nije bilo teže!

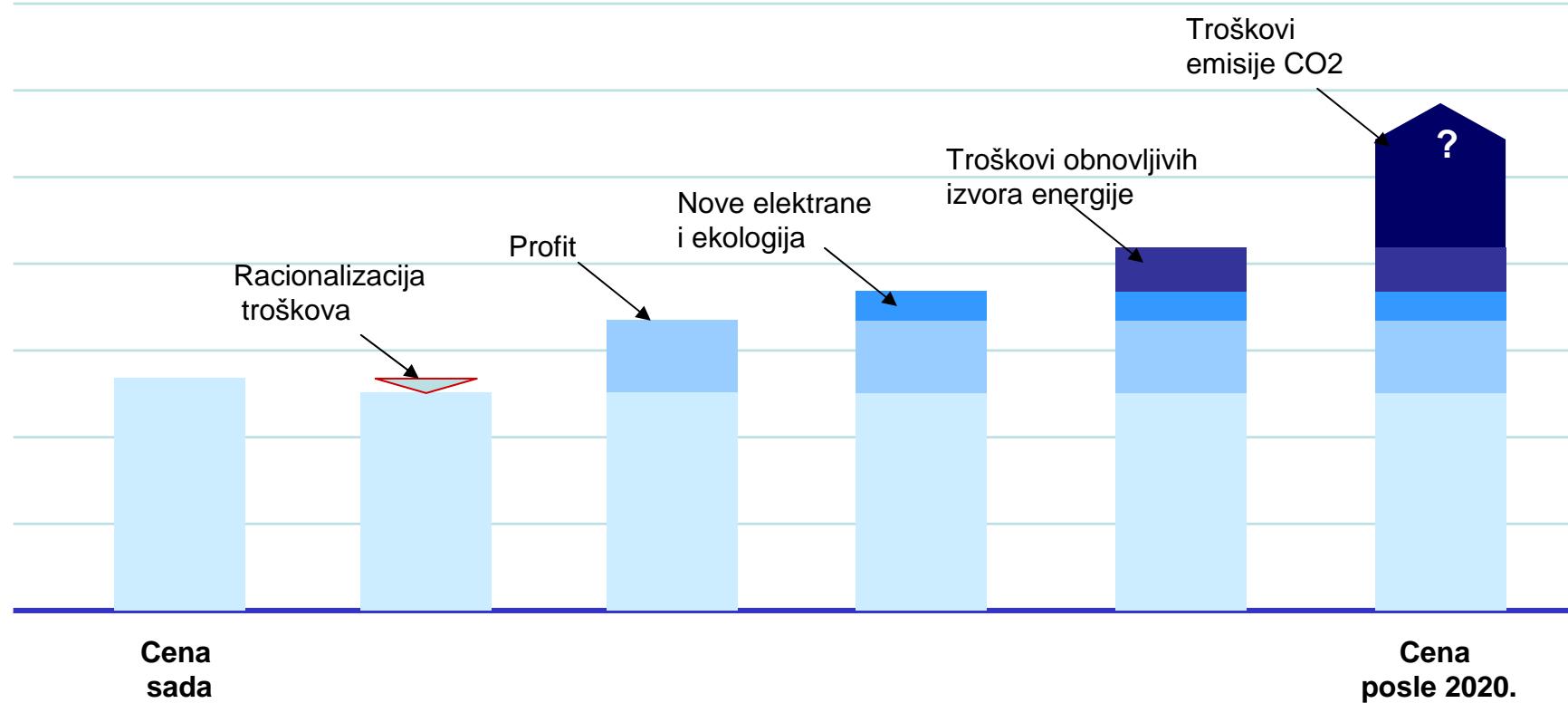
- Ekonomski rast?
- Cene energenata i energije?
- Odnosi cena?
- Energetska politika: klimatske promene, obnovljivi izvori?
- Ugalj (CCS)? Nuklearne elektrane?
- Da li vlade treba da imaju značajniju ulogu u energetici?

SRBIJA - cene električne energije

Moguće promene cena goriva
za proizvodnju električne energije:

	Cene danас	Cene очекivanja	Trošak emisije CO ₂
Lignite, domaći	< 1.5 €/GJ	→	↑
Prirodni gas	> 8.0 €/GJ	↙ ↘	↗

Trendovi promene cena električne energije u Srbiji u budućnosti

Za pravi put: stručne podloge i konsenzus o merama.

HVALA NA PAŽNJI!